

Muhulane

Nr 3 (316)

Märts 2016 (paastukuu)

Muhu leht

Tunnustused

Muhu valla 2015. a hariduspreemia sai Muhu põhikooli emakeele ja kirjanduse õpetaja **Ülle Kuusk**.

Kultuuripreemia - Küüni-kontserdi korraldaja **Toomas Rohtlaan**.

Spordipreemia - maastikuvibu laskja **Regiina Kudritskaja**.

Volikogu valis 10 poolthäälega **Aasta Tegu 2015 Maanteeameti** poolt teostatud **Liiva küla liiklusohtliku lõigu rekonstrueerimistööd**.

Muhu valla tänukirja sai 2015. a hea **ettevõtlusidee** eest kohvik **Koek&Moes**.

Parim kohalik maksumaksja oli **Muhu Hooldekeskuse** Sihtasutus.

Saare maakonna vapimärgi sai mereajaloolane ja publitsist **Bruno Pao** elutöö eest mereajaloo ja -kultuuri uurimisel, tutvustamisel ning edendamisel.

Maakonna **teenetemärgi** pälvis **Tõnis Kipper** pikaajalise ning pühendunud töö eest ajakirjanikuna, saatejuhina ja raadiohäälena maakonna sündmuste kajastamisel.

Eesti tunnustas:
Valgetähe IV klassi teenetemärgi said:

- **Toomas Saat**, ihtüoloog ja mereuuringute edendaja,

- **Leiu Heapost**, üks Eesti juhtivatest antropoloogidest.
PALJU ÕNNE!

ISSN 1736-289X

Isamaa 98. sünnipäev

See kordub igal aastal, ja ikka tundub ta kordumatu. Ikka on tore laulda hünni, mida oskavad laulda ka meie põhjanaabrid – nemad juba varsti sada aastat oma sinivalge ristilipu all, meil katkestuste tõttu sini-must-valge trikoloori all pea

poole vähem.

Muhu valla kontsertaktus toimus sedakorda paar päeva kalendripühast hiljem. Pidukõnesid pidasid volikogu poolt Meelis Mereäär ja vallavalitsuse nimel Raido Liitmäe. Eeskava, kus „sõna” said nii pise-

mad, suured kui eakamad muhulased, mahutati armsate kodumõtte-luuloridade vahele. Tantsukingi ja -päta kõpsutasid Ätsed, Tokkroes, põhikooli neidude rühm (nemad vehkisid lausa rähedega!), segarahvatantsurühm, meeleolu löid kanneldajad („Uijee”), väiksed ja suuremad laululapsed, segakoor, Külasepa külaselts (nii laul kui tants). Esineti pidulikult, pühalikult, hingestatult, humoorikalt.

Seejärel jagasid Raido ja Tiina Muhu valla 2015. a tunnustusstipendiume ning kõige lõpuks pakuti kokkutulnuile maitsvaid suupisteid, tikuvõileibu, torti...

Mõnusalt südamlrik sünnipäev. Nagu vallavanem oma kõnes ütles: oleks hea, kui jääks nägemata osavald või vägi-vald, ja et meil ikka püsiks oma armas koduvall (vt lk 3). Täna on meie pisike kodusaar vaimult just nii suur, et edasi kesta.

Muhu põhikooli neidude rühm tantsis toredat heinategemistantsu.

Kalmer Saar

Muhulane

Muhu see on laulupesa, Sõrve see on nende isa

Nii ütlesin hiljuti sõrulastele, sest tahtsin avaldada neile tunnustust. Miks, sellest kirjutan allpool. Laulude kogujatel on hoopis vanasõna “Sõrve ots on laulupesa, Muhus asub nende isa”. See viitab sellele, et Sõrves on küll palju laule üles tähendada, aga Muhu on siiski esikohal.

Eesti sünnipäev oli seekord kolmapäeval ning aktusi ja kontserte korraldati terve nädala jooksul. Nii juhtus, et juba pühapäeval, 21. veebruaril, osalesin eksotilises kohas – Sõrvemaal Torgu vallas vabariigi aastapäevaaktusel. Trio Meeleand kutsuti sinna tantsuks pilli mängima ja mina olen üks neist pillimeestest.

Sõrve on eksootiline sellepärast, et see on kauge ja teistsugune. Muhulased satuvad sinna harva.

Nii olin minagi seal alles kolmandat korda elus. Mind üllatasid seal „magine” maastik, männimetsad, käänulised teed, suure sõja jäljed – kaitsekraavid ja pommilehtrid. Sümpaatsed on Torgu valla keskses Iide külas vanas puitmajas vallamaja ning osaliselt euroremonditud endine koolimaja – nüüdne kogukonnakeskus.

Vallas elab 350 inimest, neist umbes 50 olid aktusel. Aktuskontsert toimuski kooli väikeses võimlas. Siis jäin nukraks: tüh-jaksjäänud koolimajas kõik ruumid korras ja ootel, koli ainult lastega sisse ja hakka tööle, riigi sünnipäeval vähem inimesi kui harjunud olen, vallavanema kõnest selgus, et eelmisel aastal sündis seal üks laps. Tasapisi aga tuju tõusis: kõnet segasid mitu eelkooliealist poissi,

kes tuli „rahustuseks” kinni püüda, kõnes kõlasid mitmed optimistlikud hüüdlauseid ja kontsertosas laulsid imeilusasti üks Torgust pärit noormees ja tema mandri sõbranna. Sellele järgnes tunglemine suupistelauda ning pillimäng ja tants. Suupisteid oli kuhjaga, vedelaid suupisteid oli igatahes meil pakutavast rohkem, kangemad ja jätkus mitmeks tunniks. Ansambli vaheajal haaras nende parim pillimänguproua akordioni ning kogu rahva-vägi laulis mitu laulu, millest kõige valjemini kõmises saalis „Oo Sõrvemaa, Salme jõe äärest alguse saad...”. Tõesti, tõesti ütlen ma teile, et seda hõisati sama võimsalt kui meie siin „See oo väike Muhu...”.

Meie kontsert-aktus reede õhtul

Loe edasi lk 3.

30. jaanuaril sündis Triin ja Annes Vihma perre tütar **Liisu Vihm**.

Nominendid valla preemiatele

Hariduspreemiale esitati 3 nominenti: 1) Ulvi Kipper – staažikas õppealajuhataja ja IT tugi, 2) Ülle Kuusk – hinnatud emakeele ja kirjanduse õpetaja, kelle õpilane saavutas emakeele aineolümpiaadil vabariikliku esikoha, 3) Sirje Tüür – Muhu käsitöömeister, kes annab oma teadmisi koolituste kaudu ka teistele edasi.

Kultuuripreemiale esitati: 1) kontsert „Muhulastelt muhulastele”, 2) Raamat „Muhumaa. Ühtes jalgas vana, teises uus pätt”, 3) Ilmar Põldemaa – Muhu kultuuriürituste filmilindile jäädvustaja, 4) Külasepa Külaseltsing – 10. a külaseltsing, aktiivne kultuurielu ja folkloori edendaja, 5) Meelis Mereäär – mees nagu orkester, kellele ei möödu Muhus ükski suurem kultuuriüritus, 6) Jüri Ling – Eemu veski ehitamine ja töökorras hoidmine, puidust meenete valmistaja, 7) Toomas Rohtlaan – 15 aastat korraldanud suurepärase Küünikonserti, 8) Ivi ja Aare Tiitma – tantsinud 25 aastat Muhu segarahvatantsu rühmas.

Sportipreemiale esitati 5 nominenti: 1) „Autodega orienteerumine Muhus” – suurepärase ideega noorteüritus, 2) Regiina Kudritskaja – maastikuvibu laskja, MM 4. koht, 3) Vello Tikerpalu – Muhu põhikooli kabe- ja maleringi juhendaja, kelle õpilased on saavutanud häid tulemusi, 4) Marin Aarn – suurepärase tulemustega rallisõitja rahvasrindis, 5) Rauno Liitmäe – Eesti kergejõustiku-koondise liige.

Aasta Tegu nominendid: 1) Riigimaantee nr 10 Liiva liiklusohutliku lõigu rekonstrueerimistööd, 2) Kontsert „Muhulastelt muhulastele”, 3) Noortekeskuse uute ruumide valmimine, 4) Päärastikeskuse pikaegne tegevus.

Vallavalitsuse istungitelt

3. veebruar
Väljastati ehitusluba:
- Mõega k Saarevälja mü suurkaevu rajamiseks;
- Simisti k Muuluka mü elamu ehitamiseks.
Kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanekud.

Anti nõusolek jätta riigi omandisse: Igaküla Kuressaare metskond 710 ja Kesse k Karjalasma metskond 155.
Otsustati jagada Võiküla Välja kü (vastavalt jagamise skeemile) viieks: Välja, Kassikäpa, Liivatee, Lõosilma, Kukeharja.

Otsustati korraldada alla lihthanke piirmäära jääv hange „Muhu valla soojusmajanduse arengukava 2016-2030 koostamine”. Kinnitati hanke-dokumendid. Pakkumiste avamiseks, pakkujate kvalifitseerimiseks, pak-kumuste vastavakstunnistamiseks ja eduka pakkumuse väljaselgitamiseks moodustati komisjon koosseisus: Arvo Vaga (esimees), Raido Liitmäe, Annika Auväär, Kalev Kütt ja Triin Valk.

Anti luba MTÜ-le Loomekoda projektilaagri läbiviimiseks Koguva k Vanatoa turismitalus 5.-10.6. ja

12.-17.6.2016. Laagrit juhib Tiit Üun.

10. veebruar
Kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanekud.

Väljastati projekteerimistingimused kaalutlusotsuses esitatud tingimustel:

- Mäla k Värava mü elamu laiendamiseks üle 33%;

- Kapi k Pihla mü elamu ehitamiseks.

Kooskõlastati suurkaevu asukoht Nõmmküla Kreisi mü kaalutlusotsuses esitatud tingimustel.

Väljastati ehitusluba:

- Mõega k Jaagu mü suurkaevu rajamiseks,

- Hellamaa k Tamme mü elamu ehitamiseks,

- Kesse k Jaani-Aadu mü kai laiendamiseks loodekai, läänekai ja lõunakai ehitamise ja põhjakai rekonstrueerimise teel. Ehitustööde teostamisel järgida Veeteete Ameti ja Keskkonnaameti kirjades esitatud tingimusi.

Väljastati kasutusluba:

- Simisti k Lahe mü suvilale,

- Võiküla Majaka mü puhkemajale, saunale ja seminarihoonetele.

Kinnitati Muhu valla 2015. a tunnustusstipendiumide saajad.

Otsustati läbi viia hankemenetlus lihthankele „Muhu lasteaia köögi-ploki rekonstrueerimine”.

17. veebruar

Otsustati väljastada reklaamipai-galdamise luba OÜ-le RF Maak reklaami (4,8x3=14,4 m²) paigaldamiseks Kuivastu-Kuressaare mnt äärde Veltmanderi kinnistule Kuivastu külas. Reklaami eksponeerimis-periood 29.2.2016-28.2.2017.

Kinnitati Koguva dolokivikarjääri lubatud heitkoguste projekti ja välisõhu saasteloa taotluse koostajaks OÜ Inseneribüroo Steiger pak-kumus.

Kinnitati „Muhu valla soojusma-janduse arengukava aastateks 2016-2030 koostamine” edukaks pakku-museks Pilvero OÜ pakkumus.

Otsustati toetada lapse huvite-gevust (MTÜ Orissaare Sport spordi-klubi kergejõustiku treening).

Väljastati ehitusluba Suuremõisa k Sulevi mü elamu ehitamiseks.

Volikogu 17. veebruari istungi päevakorrast

- Muhu valla terviseprofiili kinnitamine.
- Muhu valla üldplaneeringu koostamise ja KSH algatamine.
- Liiva keskuse detailplaneeringu algatamine.
- Maa taotlemine munitsipaal-omandisse.
- Raugi k Ranna, Vahtra, Luha, Kalda ja Kiviaia kü-te piiride muutmine.
- Detailplaneeringute koosta-mise lõpetamine.
- Aasta Tegu 2015 valimine.
- Informatsioonid.

Orissaare ja Muhu

4. veebruari Maa Elu seadis pingeritta Eestimaa 183 valda, võttes aluseks rahandusminis-teriumile esitatud 2015. a tulemiarued. Saaremaa valdadest on esikahekümne seas Orissaare (12.) ja Muhu (14.).

Muhu vallavolikogu arengu-komisjon soovib muhulastel **tühjendada rovee kogumis-mahutid võimalusel enne suvist kõrghooaega**, kirjutas 20. veebruari Saarte Hääl. Soovi-tused on mõeldud ajutise lahenduse-na. Liiva puhastil on küll piisavalt mahulist võimsust, aga puhastusvõimsust ei ole. Uue lahenduse rajamiseks tuleb vallal otsida rahastamisvõimalusi.

Volikogu otsuseid

Muhu Vallavolikogu algatas oma 17.2.2016 otsusega nr 121 Muhu valla üldplaneeringu ning keskkonnamõtjude strateegilise hindamise. Üldplaneering koosta-takse kogu Muhu valla territooriumi kohta, mille suurus on 207,9 ha. Üldplaneeringu peamiseks ees-märgiks on ehitusõiguse ja maa-kasutuse üldiste põhimõtete kaas-ajastamine kogu valla territooriumil ning muude planeerimiseseaduse § 75 sätestatud ülesannete täitmine.

Muhu Vallavolikogu algatas oma 17.2.2016 otsusega nr 122 Liiva küla keskuse detailplaneeringu, mis hõlmab ca 1,6 ha suurust maa-ala Liiva külas. Planeeringuala hõlmab Liiva küla Meierei (47801:001:0506), Raunmäe (47801:004:0509), Liiva alajaam (47801:004:0321), Muhu kergtee T8 (47801:001:0507) ja Trassi (47801:004:0522) maaüksusi. Detailplaneeringu eesmärgiks on Liiva küla keskuse alale ja lähiümbrusele ruumilise terviklahenduse loomine (turg, atraktiivne puhkeala, parkla, wc jms). Seejuures muudetakse osaliselt kinnistute sihtotstarbeid, määratakse ehitusõigus ja arhitektuursed tingimused, planeeritakse kommunikatsioonid, määratakse liikluskorralduse ja parkimis-lahenduse põhimõtted, planeeri-takse haljastust ja heakord.

Muhu Vallavolikogu 17.2. 2016. a istungil lõpetati järgmiste detailplaneeringute koostamine:

- Otsusega nr 125 lõpetati **Võiküla küla Roostiku** (47801:008:0067), **Nuka** (47801:008:0367), **Kadastiku** (47801:008:0358), **Kruusiaugu** (47801:008:0370) ja **Lagle** (47801:008:0363) maaüksuste detailplaneeringu koostamine. Planeeringu eesmärk oli rajada planeeringualale tuulepark.

- Otsusega nr 126 lõpetati **Võiküla küla Patarei** maaüksuse (47801:008:0368) detailplaneeringu koostamine. Planeeringu eesmärk oli rajada planeeringualale tuulepark.

- Otsusega nr 127 lõpetati **Päelda küla Padriku** maaüksuste (47801:004:0310 ja 47801:004:0311) detailplaneeringu koostamine. Planeeringu eesmärk oli maaüksuse kruntimine ja hoonestamine.

Planeeringute koostamine lõpetati, kuna maaomanikud ei avaldanud soovi planeeringute menet-lusega jätkata.

Nimetatud vallavolikogu otsus-tega saab tutvuda Muhu Valla-valitsuses (Liiva k, Muhu v, Saare mk) ja aadressil www.muhu.ee/ Dokumentidregister; info tel 453 0680, maa@muhu.ee

Parim kohalik maksumaksja 2015

26. veebruaril tunnustati Muhu Põhikooli saalis toimunud Eesti Vabariigi 98. sünniaastapäevale pühendatud kontsertaktusel Muhu Hooldekeskuse Sihtasutust tiitliga Parim kohalik maksumaksja 2015. Sellest uhkest tiitlist ajendatuna võtan linnulennult kokku Hooldekeskuse toimetamised.

31. märtsil saab kaks aastat sellest, kui tulime meile kõigile armsaks saanud kortermaja hooldekodust oma vanadega riburada pidi uude uhkesse aastaid mõeldud-vaieldud-tehtud majja. Sel ajal üheksale töötajale igakuist sissetulekut pakkunud asutusest sai uues hoones suurem kollektiiv – alustasime kohe 22 töötajaga (nüüdseks on paar inimest veel juures, et puhkused kaetud saaks) ja 25 hoolealusest sai üsna jooniga 50 hoolealust.

Meie memmed-taadid kohanesid uute oludega – kes kiiremini, kes koheselt. Samuti oli kollektiivis mõnusat mõminat, sest saime uued kaasaegsed töötingimused ja hooldest toetava kaasaegse sisustuse.

Seniajani olime Muhu valla haldatav asutus – meil oli küll oma eelarve (sisaldas nagu ikka töö-

tasusid ja majandamiskulusid), kuid alati oli tugev seljatagune Muhu vallavalitsuse näol olemas. No umbes nii, et kui paha lapsena kommiraha otsa laristad, siis on kindel tunne, et peale keretäit on siiski kelleltki juurde nuruda.

Nüüd aga olime oma töötajatega 1. aprillist 2014 Muhu Hoolde-

Aino Rummel vallavanemalt tunnustust vastu võtmas.

Kalmer Saar

keskuse Sihtasutuse töötajad ja alustasime täpselt 0 euroga firma kontrol. Kes ise on algusest alustanud, see teab... Üsna närvesööv oli jälgida, kas esimesed väljastatud hooldusarved laekuvad õigeaks ajaks – õige aeg tähendas seda, et neist oli kohe vaja tasuma hakata igapäeva söömaks-joomaks tellitud kaupade eest, samuti maja haldamiskulud, summad hooldusvahendite tarnijatele jne. Minu kui asutuse juhi kõige rõõmsam hetk oli esimene asutuse palgapäev. Me saime õigeaegselt tasuda töötajatele tehtud töö eest ja maksta töötasudega kaasnevad maksud. See oli tõsine hurraa-tunne!

Ma valetaks kui ütleks, et kahe aasta jooksul ei ole meie majas olnud probleeme. Oi on küll, ja kuidas veel on. Probleemil ja probleemil on siiski vahe. Õnneks on enamus neist lahendatavad ja paljud neist on edasiviiva jõuga. Julgen jääda endale kindlaks, kui väidan, et oleme Hooldekeskuses siiski üks ühtne pere ja probleemidega saame isekeski hakkama.

Muhu Hooldekeskuse põhieesmärk on pakkuda ööpäevaringset

Järg lk 4.

Eestile sobivasse halduskorraldusse peaks mahtuma pindlikkus ja erisused

Üksnes vallapiiridega mängimine ei too kaasa lapsi, inimesi ja rikkust. Omad võimalused peaks olema kõikidel piirkondadel, praegu tundub kõik liikuma nn tõmbekeskustesse.

Mul on heameel, et osaliselt kindlasti ka muhulaste soov ja kindlat veendumust arvestades on haldusreformi seaduse eelnõusse kirjutatud erand, et mere-lised saarvallad, sealhulgas Muhu, saavad võimaluse jätkata iseseisvalt, kui nad seda soovivad. Me ei tea hetkel, kuidas see võimalik erand rakendub ning mida hinnatakse. Üks on selge – meie majanduslik seis peab olema tugev ja jätkusuutlik. See, et ta täna on hea, ei ole garantii järgnevateks aastateks. Selge on samuti see, et oma valla pidamisega käib kaasas suur vastutus ning kindlasti me peame tihtipeale oma isikliku mina pisut alla suruma ja mõtlema, mis on kogukonnale tervikuna hea.

Tegelikult me ju enamuses siin Muhus soovime, et kavandatavat haldusreformi ei jääks meie puhul meenutama sõnad OSA-VALD suure omavalitsusüksuse osana või „VÄGIVALD” sundliitmise tulemusena, vaid et meie puhul jääks kõlama sõnapaar KODUVALD!

Vallavanem **Raido Liitmäe** kõnest vabariigi aastapäeva kontsertaktusel

Muhu see on...

Algus lk 1.

ületas eelkirjeldatu oma märatseva külluse ja kunstilise tase-mega nii muusikas, tantsus, riietuses, rahva hulgas, kõneosa-vuses kui ka tordi suuruses. Siinkohal kiidan kava koostajat ning korraldusmeeskonna juhti **Anneli Tamme** väga õnnestunud kultuurisündmuse eest! Teda aitasid ühtse tiimina **Anne Auväär, Leena Peegel, Irja Salm, Igor Raadel, Maarja Kumpas, Ene Oljanoi, Meeli Targem, Maire Liitmäe, Mati Valk, Eve Suurkivi**, lisaks veel ringijuhid, kooli juhtkond ja majandustöötajad, vallamaja inimesed ja teised.

Õnneks ei ületanud me sõrulas armastuses Eesti ja oma koduvalla vastu. Ühine on meil see, et kui oleme millegi pooldest väikesed, siis me laulame ennast suureks. Ja laulmine teebki seda, usun mina. **Meelis Mereäär**

Kevadtalv muuseumis

Küünlakuu möödus Muhu Muuseumis tegusalt. 2. veebruaril pidasime küünlapäeva ja tutvustasime muuseumi plaane selleks aastaks. 9. veebruaril külastasid meid Muhu Põhikooli neljanda klassi õpilased ja klassijuhataja. Toimus vastla- ja tuhkapäeva-teemaline muuseumitund. Tegime muru peal vastlasõitu, rääkisime vastlakommetest, meisterdasime kärbseid, lahendasime muhumurdelist ristsõna ja mängisime „sigade” ajamist.

13. veebruaril toimus käsitöö-seltsi „Oad ja Eed” ruumis kõladega kudumise õpituba. Juhendas Alliki Oidekivi ja kõik osalejad said endale kududa väga kenad ja kirjud poogad, millest päeva lõpuks valmisid võtmehoidjad. Õpitöö tegemiseks saime toetust programmist „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond”.

14. veebruaril oli muuseumi esindus Hellamaa Külakeskuses, kus Tiina Jõgi ja Anneli Tamme koostöös sai teoks vastla- ja sõbrapäevateemaline perepäev. Toimusid võistlused, lasti liugu, meisterdati, vaadati filmi ja kõhu sai täis.

18. veebruaril tähistasime Koguvastu Juhani Smuuli 94. sünni-

aastapäeva. Asetasime kuju juurde lilled ja küünla ning Meelis Mereäär mängis karmoškale. Meil oli külas Aare Laine, kes kajastab meie ning Koguva Külaseltsi tegevust ajalehes ja raadios. Peale lõunat suundusime Muhu Põhikooli, kus viisime õpilaste kaasabil läbi Juhani Smuuli teemalise maastikumängu.

3. märtsil tulevad muuseumitundi Muhu Põhikooli esimese ja

teise klassi õpilased, kellega räägime Muhu rahvariistest.

26. märtsil viime *wellfesti* raames läbi „Munafesti”. Värvime mune, mängime munamänge ja tutvustame kevadpühade kombeid. Ürituse toimumise aeg kell 12-14, pilet 2 eurot.

Külastajaid ootame T-L 10-17.

Tervitustega,

Siret Jõelett

Muhu Muuseumi tegevusjuht

Vasakult: Meelis Mereäär, Kalju Teevet, Aare Laine, Tambet Allik, Maie Schmuul, Hilja Tüür.

Siret Jõelett

Noppeid

Noorteka viiendast salvestus-ööst kirjutas 6. veebruari Saarte Hää. Samaaegselt toimus salvestusöö Orissaare sõprusvallas Mellerudis. Et rootslased ei soovinud salvestamist päris öö peale jätta, alustati juba päeval ning otsad tõmmati kokku õhtul kell kümme. Muhu noortekeskuse moodsas stuudios võttis salvestamisest osa 14 inimest, valdavalt gümnaasiuminoored. Muhu noortekeskuses sisse seatud uuest helistuudiost lähevad eetrisse näiteks ERR-i Muhu uudised. "Kes tunneb huvi ja tahaks oma bändi lugu salvestada, võib juba hakata ühendust võtma," lisas Arnek.

Koguva külaseltsi pea tosinast tegutsemisaastast pajatas 26. veebruari Saarte Hää. 25-liikmelise külaseltsi eestvedaja Hilja Tüür kinnitab, et tasapisi on seltsiga liitunud need, kes Koguvasse maakodu rajanud.

Algus lk 3.

Üldhoolde koduteenust. Lisaks toitlustame Muhu Lasteaeda ja pakume mõningaid teenuseid üle selle: sauna- ja duši kasutamist, pesupesemisteenust, kokkuleppel abivajajatele päevahoiuteenust. Kõik me oleme surelikud ja kui saabub hetk, mil inimene lahkub siit ilmast, siis meil on kadunukestele mõeldud spetsiaalne morgiruum vajaliku sisustusega.

Meie majas on tööruumid Muhu sotsiaalnõunikul Triinul, tublil koduhooldajal Ailil ja lastekaitsetöötajal Enel. Neile kolmele kenale inimesele maksab töötasud Muhu Vallavalitsus. Lisaks saab meie majas käia teispäeviti Luule juures lokke tegemas ja alates sellest kuust hakkab kindlatel päevadel hoone II korrusel (ära muretse – meil on Liiva linna ainus lift!) abistama abivajajaid füsioterapeut. Järjekorra asjus võtke ühendust Triinuga (tel 459 8196).

Parim kohalik maksumaksja 2015

Palju räägitakse hooldekodude järjekordadest. Ka meil on järjekord ja number on üsna hirmuäratav, kuid kõigi abivajajate rahustuseks võin öelda, et see on ainult number. Number koosneb kokku viiest järjekorrast: Muhu, Orissaare, Põide ja Laimjala valla abivajajatele, lisaks mujalt valdadest elanikele. Tavaliselt seatakse inimene järjekorda kahel juhul: 1) kui on juhtunud trauma või tervislik seisund viib eaka haiglaravile ja 2) loetakse järjekorrad on kohutavalt pikad. Meie siis võtame koha vabanedes järjekorrast järgmisega ühendust ja alles siis saame teada, et antud isik on kas tervenenu ja jääb igaks juhuks järjekorda või eaka lähedased on leidnud teise lahenduse (nt omastehooldus) või isik on paigutatud teise hooldekodusse või isik on siit ilmast lahkunud või isik tuleb esimesel võimalusel hool-

dusele. Seega – kui palju tegelikult järjekorda seatutest hooldekodu kohta pakkumishetkel reaalselt vajavad, selgubki täpselt nii.

Minult küsiti hiljuti (kõne järjekorra asjus pealinnast), et mis on Muhu hooldekodu fenomen. Et kas me oleme nii odava hinnaga, et kõik meile tulla tahavad? Rahustasin siis helistaja maha, et tõenäoliselt kõik siiski ei taha ja kohatasu on täpselt selline „harju keskmine”. Silmitsesin telefonivestluse ajal maja taga kasvavaid mände ja kadakatutte ja ütlesingi, et tõenäoliselt meie „fenomen” on see, et paikneme Muhu saarel, kus ongi lihtsalt nii mõnus olla.

Täname Muhu Vallavalitsust tunnustuse eest! Täname kliente ja nende lähedasi: tänu teile on meie töötajatel töö!

Rõõmsat kevade ootust!

Hooldekeskuse nimel

Aino Rummel

Muhu valla uue üldplaneeringu koostamine

Üldplaneering on üheks olulisemaks valla strateegiliseks alusdokumendiks. Üldplaneeringuga pannakse paika valla territooriumi arengu põhimõtted – määratakse, millisel eemärgil võib erinevaid osasid vallast kasutada (nt elamuehituseks, äri- või tööstushoonete ehitamiseks, põllumaana), samuti pannakse paika ehitustingimused ning teede asukohad.

Praktilises mõttes kujutab üldplaneeringu üks osa endast valla territooriumi kaarti, millele on märgitud erinevate maa-alade kasutusfunktsioonid. Üldplaneeringu teine osa on seletuskiri, mis selgitab täpsemalt valla maaala kasutustingimusi.

Üldplaneering peab ühelt poolt lähtuma kehtivast maakonnaplaneeringust ja selles määratud tehnorajatiste asukohtadest, teisalt

on üldplaneering aga ise aluseks detailplaneeringutele ja projekteerimistingimustele, mille põhjal toimub juba konkreetsete ehitiste ning rajatiste kavandamine.

Hetkel kehtiv Muhu valla üldplaneering algatati Muhu Vallavolikogu 30. jaanuari 2006. a otsusega nr 33 ja kehtestati 17. oktoobri 2008. a määrusega nr 29.

Üldplaneeringu analüüsimisel on jõutud järeldusele, et kuigi Muhu valla ruumilise arengu põhisuunad ei ole muutunud, vajab planeering parandamist ja täiendamist, et suunata paremini valla arengut vastavalt sätestatud eesmärkidele ja muutunud ajale. Üldplaneeringu rakendamisel on selgunud, et peamiselt ehitusvaldkonnas sätestatud piirangud on kohati liiga jäigad ning ei võimalda edukalt sätestatud eesmärgi täita. Samuti vajavad üle-

vaatamist mitmed teised igapäevaelus välja tulnud kitsaskohad.

Lähtuvalt vajadusest kaasajastada ehitusõiguse ja maakasutuse üldisi põhimõtteid, algatas Muhu vallavolikogu 17.2.2016. a otsusega nr 121 uue üldplaneeringu koostamise ning keskkonnamõtjude strateegilise (KSH) hindamise.

Uue üldplaneeringuga ei ole plaanis kavandada radikaalseid muudatusi. Eesmärk on jätkata valitud suunaga, väärtustades olemasolevat, kuid muuta valla elanike ja ettevõtete ehitustegevuse planeerimine lihtsamaks ning selgemaks.

Muhu valla uue üldplaneeringu koostamise algetapis on selgunud järgmised teemad, mis eeldatavasti vajavad suuremat tähelepanu planeerimisprotsessi ja KSH läbiviimisel:

- Elamumaade maakasutus- ja ehitustingimuste väljatöötamine, mis oleks aluseks detailplaneeringute koostamisele ning projekteerimistingimuste väljastamisele ja vastaks tänapäevastele nõuetele

- Miljööväärtuslike alade maakasutus- ja ehitustingimuste väljatöötamine

- Detailplaneeringu koostamise kohustusega juhtude ülevaatamine

- Maakasutusfunktsioonide ülevaatamine ning täpsustamine,

vajadusel uute alade lisamine

- Energeetika temaatika kaasajastamine

- Väärtuslike põllumaade täpsustamine

- Teedevõrgustiku vajaduste ülevaatamine

- Korduva üleujutusala piiri ja ehituskeeluvööndi ülevaatamine ja vajadusel täpsustamine

- Puhke- ja virgestusalade, sh rannaalade kasutamine ja kasutuselevõtmine puhkealadena ning matkaradade kavandamine

- Tuletõrje veevõtkohtade võrgustiku kavandamine.

Üldplaneeringu puhul on tegemist sisuliselt kogukondliku kokkuleppega, seega on uue üldplaneeringu loomisel väga oluline roll kõigil valla elanikel, kes saavad selle koostamisel esitada oma ettepanekuid.

Anname kindlasti vallaharvale teada, kui uue üldplaneeringu esmane lahendus on aruteluks valmis. Meie soov on üldplaneeringu koostamisele kaasata võimalikult palju vallaelanikke ning ettevõtteid.

Lisainfo:

Pille Tamm

maa- ja planeeringunõunik

maa@muhu.ee

4530 680

Tsitaat: 26. veebruari Saarte Hääles valgustas Eesti maaülikooli üliõpilane **Mareli Ots** Muhu perspektiive noorte poolt nähtuna. Mh ta kirjutab: „Muhu inimeste, sh noorte, üks omapära on väga tugev uhkustunne oma päritolu üle. Üldises pildis on see väga hea ja Muhu arengus omavad just need patriootlikud inimesed kõige olulisemat rolli. Samas võib selline tugev saare külge klammerdumine saada teatud etappidel pärssivaks teguriks nende noorte edaspidises edukuses. See omakorda takistab saare arengut, sest olen veendumusel, et just noored inimesed on need, kes mõjutavad valla arengut kõige tugevamalt. Selleks aga, et noor inimene omandaks vajalikud teadmised ja oskused, millega tagasi tulla ning saare keskkonda ja majandust edendada, on vaja vahepeal ära käia, ja selleks tuleb neid julgustada.”

Jäätmete sortimisest

Veebruaris jõustunud Muhi ja Ida-Saaremaa ühise jäätmehoolduseeskirja muudatuse kohaselt tuleb senisest suuremas ulatuses liigiti sortida tekkinud olmejäätmeid. Olmejäätmete sortimise nõuded on paika pandud riiklikul tasemel Keskkonnaministri määrusega „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused”, kust need on üle toodud jäätmehoolduseeskirja.

Olmejäätmete seast tuleb endiselt eraldi koguda ohtlikud jäätmed, pakendijäätmed, biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed ning biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (edaspidi koondnimetusena biolagunevad jäätmed), paber ja kartong, suurjäätmed (vana mööbel, wc-potid, valamud, vaibad jne) ja probleemtoodete jäätmed (elektriseadmed, vanarehvid, romusõidukid ja nende osad, patareid ja akud). Muudetud jäätmehoolduseeskirja kohaselt tuleb edaspidi eraldi koguda ka olmes tekkinud **metallijäätmed, klaas** (lehtklaas ehk aknaklaas) ja **puit**. Alates 1. jaanuarist 2017 tuleb lisaks eraldi koguda ka **plast** (mis ei ole pakend), **bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed** (eelkõige kivid ja pinnas) ning **tekstiil**.

Eelnev ei tähenda, et lisandunud jäätmeliikide kogumiseks tuleks segaolmejäätmete konteineri juurde hankida lisaks täiendavad kogumiskonteinerid, samuti pole ilmselt vajalik majapidamisse täiendavate prügikastide paigutamine. Eelkõige on tegemist jäätmeliikidega, mida olmes tekib kas suhteliselt vähe või siis harva suurem kogus korraga, mistõttu on mõistlik koguda need kokku vahetult enne käitlemist (nt vanad riided) või käidelda kohe pärast tekkimist (nt aknaklaas).

Järgnevalt sellest, mida tuleks liigiti kogutud olmejäätmetega peale hakata.

Ohtlikud jäätmed tuleb üle anda jäätmejaama. Maasi jäätmejaamas on kodumajapidamises pärit ohtlike jäätmete üleandmine eraisikutele tasuta, samuti võetakse neid vastu ohtlike jäätmete kogumisringide käigus, mida korraldatakse kord aastas, tavaliselt septembris või oktoobris. Ohtlike jäätmete kogumisringi toimumisest teatatakse ette valla kodulehe ning maakondlike ajalehtede kaudu.

Pakendijäätmed saab viia avalikesse pakendijäätmete kogumiskonteineritesse. Kollastesse konteineritesse võib panna segapakendi, st mistahes materjalist pakendit, sinistes konteineritesse paberit ja kartongi (sõltumata sellest, kas tegemist on pakendiga või mitte), torni- või kellukesekujulistes rohelistes mahutitesse klaaspakendide. Kui kogumiskohas ei ole sinist või ro-

helist pakendikonteinerit, võib vastavast materjalist pakendijäätmed panna kollasesse segapakendi konteinerisse. Pakendijäätmeid võetakse tasuta vastu ka Maasi jäätmejaamas.

Biolagunevad jäätmed tuleks kompostida tekkekohas või selle lähedal. Tihedama asustusega piirkondades ja kortermajade puhul, kus lahtine kompostimine on keeruline, tuleks kaaluda komposterit kasutamist. Biolagunevaid aia- ja haljastusjäätmeid võib põletada lahtises tules kooskõlas üldiste tuletegemise reeglitega ajavahemikus 1. oktoober kuni 15. mai. Biolagunevad jäätmed on võimalik tuua ka Maasi jäätmejaama, kuid sellisel juhul tuleks vastavast soovist kindlasti telefoni teel ette teatada. Kudjape jäätmejaamas on biolagunevate jäätmete vastuvõtuhind praegu 114,65 eurot/t.

Paber ja kartong viia kas sinistesse pakendikonteineritesse või jäätmejaama. Siniste konteinerite puhul tuleb arvestada, et kõvakanaelisel raamatuid võib sinna panna ainult ilma kaanteta. Maasi jäätmejaamas on paberit ja kartongi äraandmine tasuta, Kudjape jäätmejaamas võetakse elanikelt tasuta vastu korraga kuni 20 kg ajalehti ja ajakirju. Paberit ja pappi võib muidugi ka põletada väikeses koguses tule hakatamiseks või taaskasutada muul kombel tekkekohas.

Suurjäätmed tuleb viia jäätmejaama, Maasi jäätmejaamas on hetkel vastuvõtuhind 153 eurot/t, Kudjape jäätmejaamas 114,65 eurot/t.

Probleemtoodete jäätmed tuleb üldjuhul viia Maasi või Kudjape jäätmejaama. Vastuvõtt on eraisikutele tasuta. Üleantavad elektriseadmed peavad olema üldjoontes komplektsed. Patareid ja väikeakud võib viia ka nende müügikohtades asuvatesse kogumiskastidesse. Romusõidukeid võetakse vastu autolammutustes, teatud juhtudel ka vanametalli kokkuostus.

Metallijäätmed tuleks viia vanametalli kokkuostu. Vastavat teenust pakuvad Maasi jäätmejaama juures ning Kuressaare Orissaare Vanametalli Kokkuost OÜ, Kuressaare lähedal Sikassaare Vanametall OÜ ning Laimjala vallas Kapra Vanametall OÜ.

Klaas, mis ei ole pakendilist päritolu, tuleb viia jäätmejaama. Maasi jäätmejaamas võetakse lehtklaasi vastu eraisikutele hinnaga 50 eurot/t, Kudjape jäätmejaamas on vastuvõtuhind hetkel 114,65 eurot/t.

Puit tuleb võimalusel taaskasutada tekkekohas. Küttekoldes või lahtises tules tohib põletada ainult immuta-

mata ja värvimata puitu. Kui värvitud või immutatud puitu ei õnnestu taaskasutada ning see on vaja majapidamisest ära saada, tuleks see viia jäätmejaama. Maasi jäätmejaamas võetakse sellist puitu vastu hinnaga 153 eurot/t, Kudjape jäätmejaamas on hetkel kehtiv hind 114,65 eurot/t.

Plast, mis ei ole pakend, tuleb eraldi koguda alates 2017. a 1. jaanuarist ja anda üle jäätmejaama. Plasti saab eraldi ära anda juba praegu, Maasi jäätmejaamas on vastuvõtuhind 50 eurot/t ning Kudjape jäätmejaamas hetkel 114,65 eurot/t.

Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed, eelkõige kivid ja pinnas, tuleb eraldi koguda alates järgmise aasta jaanuarist ning võimalusel taaskasutada tekkekohas, teise variandina anda üle jäätmekäitlejale. Kudjape jäätmejaamas on pinnase ja kive vastuvõtuhind hetkel 46,02 eurot/t.

Tekstiil tuleb eraldi koguda alates 1.1.2017 ning võimalusel taaskasutada tekkekohas. Maasi jäätmejaamas võetakse tekstiilijäätmeid vastu hinnaga 100 eurot/t, Kudjape jäätmejaamas praeguse hinnakirja kohaselt 114,65 eurot/t.

Paljude eelnimetatud jäätmeliikide puhul on nende peamiseks kogumiskohaks jäätmejaam. Ida-Saaremaa ja Muhi piirkonda teenindab Maasi jäätmejaam, mis on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja laupäeval kell 9.00-17.00, tel. 53 480 250.

Kuressaare lähedal asuv Kudjape jäätmejaam on avatud E-R 8.00-18.00 ja L 10.00-15.00, tel. 452 8090.

Samas võib jäätmed üle anda jäätmejaama asemel ka mõnele muule ettevõttele, kes omab jäätmeluba seda liiki jäätmete käitlemiseks.

Jäätmete eraldikogumise mõte on suunata nad taaskasutusse, seepärast on teatud jäätmeliikide puhul oluline nende puhtus. Määratud või vettinud paber ja kartong kuuluvad segaolmejäätmete sekka, niisamuti pakendid ja plast, mida ei õnnestu väheses vaevaga puhastada.

Jäätmete sortimisel tuleb lisaks kehtivatele õigusaktidele lähtuda ka kaineist mõistusest. Kui majapidamises mõnda nimetatud jäätmeliikidest oluliselt ei teki, siis ainult ühe vana jope või klaasitüki pärast pole mõtet jäätmejaama tulla. Jäätmete eraldi kogumine on põhjendatud ainult siis, kui seeläbi säästetakse materjali ja energiat rohkem, kui neid kulutatakse.

Tambet Tamm

Maasi Jäätmehooldus OÜ juhataja
jaatmehooldus@hotmail.com

19. märtsil kl 13 toimub Eesti Ajaloomuuseumi Maarjamäe Tallihoones (Pirita tee 66, Tallinn) õpituba teemal „Suguvõsa uurimisega seotud materjale Eesti Ajaloomuuseumis. Milles alustada suguvõsa uurimist?” NB! Osalemine eelregistreerimisel (küsi abi Muhi muuseumist)! Osalustasu 3 eurot.

Avaldus Eesti üldsusele

Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus 30. jaanuaril toimunud konverentsil “96 aastat Eesti diplomaatilist läbimurde rahvusvahelisele areenile” tehti avaldus Eesti üldsusele, Euroopa Liidule ja NATO riikidele, kus märgitakse: Peame vajalikuks oma liitlastele ja kogu maailmale teatada, et Eesti Vabariigi jaoks pole Teise maailmasõja tagajärjed veel lahenenud. 1940. a okupeeris Nõukogude Liit Eesti Vabariigi ja tegi seda teistkordselt 1944. a. Eesti Vabariigil õnnestus 1991. a. taasiseseisvuda ja osaliselt vabaneda naaberriigi okupatsioonist 1994. Nõukogude Liidu õigusjärglane Venemaa Föderatsioon pole aga tänaseni tagastanud Eesti Vabariigi idapiiril kaht annekteeritud maa-ala koos nendel asuvate Jaanlinna ja PETERSI linnaga, mis kokku moodustavad 5,2% Eesti territooriumist.

Praegu on kavandamisel Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni riigipiiri leping ja Narva ning Soome lahe merealade piiritlemise leping, mis aga ei järgi Tartu rahulepingus kirjeldatud maismaa- ega veepiiri, isegi mitte okupatsiooniaegset Eesti ja Venemaa vahelist piiri ehk praegust ajutist kontrolljoont, vaid sisaldab sadu ruutkilomeetrit maa- ja veealade loovutusi Venemaa Föderatsioonile. Mitmesajakilomeetrisest Eesti Vabariigi idapiirist on alles jäänud 16,8 km!

Palume kaasa aidata sellele, et Eesti Vabariik ei sõlmiks oma põhiseadust räägelt rikkudes Venemaa Föderatsiooniga separaatpiirilepingut, millega väheneb Eesti ja seega ka Euroopa Liidu pindala 2321,37 ruutkilomeetri võrra. Eesti Vabariigi valitsused pole oma sellest aastatepikkusest kavatsusest küllaldaselt teavitatud oma partnereid Euroopa Liidus ja NATO-s ega pidanud vajalikuks ära kuulata nende ega oma rahva arvamust. - Tundes muret maailmarahu ja vastutust EV julgeoleku ning Eesti Vabariigi piirialadel elavate soome-ugri põlisrahvaste eluõiguse pärast nende ajaloolisel asualal, palume tungivalt kaitsta Eesti Vabariigi põhiseaduse ja ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni alusel EV territoriaalset terviklikkust! Vt täistekst: pitkarelvavennad.ee/2016/01/31/30-jaanuar-rahvusraamatukogus/

Üleskutse seoses Hellamaa kiriku 150. aastapäevaga

2016. a möödub 150 aastat Hellamaa kiriku valmimisest. Temaatilise näituse koostamiseks kutsub Hellamaa kogudus koos Muhu Muuseumiga üles eksponeerima kirikuga seotud fotosid, mälestusi ja esemeid. Näituse jaoks sobivad leeri-tunnistused, raamatud või ka tekstiilid (saanitekid, kirguriidid ja -kingad), mis pärast näitust tagastatakse. **Muuseum ootab näituse materjale märtsikuu jooksul.**

Lisainfo Muhu Muuseumist:
454 8872 (kontor)
454 8885 (Tooma talu)
501 1566 (juhataja)
5345 4591 (muuseum)
e-post:
muuseum@muhumuuseum.ee
eda@muhumuuseum.ee

Raamatu "Muhu murde lood 2" tegijad koguvad ühisrahas-tusplatvormi Hooandja kaudu raha kogumiku trükkimiseks. Vt www.hooandja.ee/projekt/muhu-murde-lood

Ainult imesta!

Vaatasin filmi "1944". Annaks taevas, et meite lapsed ja lapse-lapsed ei peaks nägema sõja-koledusi. Moo vanaisa olli omakaitsetes ja küüditati Siberi. Vanaema jäi nelja väikese lapsega heade inimeste lakka varjule. Hiljem tahtis vanaema koos lastega vanaaisale järele minna, aga ei võetud. Mis ränka vaeva pidi vanaema tundma ja nägema, et oma lastega ellu jääda. Vana-aisale jäigi see kauge moa viim-seks puhkepaigaks.

Ja ükspäe loen lehest, et meite rahvas oo aige - mis mõttes... ainult imesta. Rahvas oo meitel terve ja tubli, neh. Mis nad seal riigikogus maruvad selle koos-eluseaduse ja pagulaste üle. Parem vaadaku palgaseadused üle, eksole, et inimestel sii oleks koa param elada.

Aga neh, kevad oo tulekul. Meitel sii aedas juba lumi-kellukesed õitsevad. Siis need linnulilled või kevadkupid koa, sõuksed kollased pisiksed nupud otsas, õitsevad, neh.

Küll oo lastel ikka huvitavad ütlemised. Meitel lasteaidas üks poiss tegi õues LUME-VISAKUT, st viskas lumepalli. Neh ja ühel tüdrukul ollid muhu RAHVAVESTI sussid ja kroon, irmuhke. Terit ja päikest vanaema **Alli** poolt

Male Muhus (2.)

Algus eelmises „Muhulases”.

29. märtsil 1948 toimunud turniiri tabelis on kirjas, et valgetega mänginud Eino Jõgi alistus pärast 24. käiku mustadega mänginud Elmar Pärtile. Valgetega mänginud Kõrv alistas aga mustadega mänginud Jaanus Veskimestri samuti 24. käigu-ga. Jüri Kann alistus mustadega mänginud Harry Kõrvale pärast 33. käiku. 13.-29. märtsil toimunud turniiril tuli A-klassi meistriks Jüri Räim, B-klassi meistriks Elmar Pärtel, C-klassi meistriks aga Ants Lukas. Kõik alistasid kõik oma kolm vastast. V. Kolk on 25. märtsil 1948 pannud kirja ka nn naljasimul-taani reeglid:

1. Simultaani annavad 2 paremat mängijat korraga, mängides samade mängijate vastu.

2. Simultaaniandjad teevad kõike üksteise järel sammudes, kuid nii, et nende vahele jääb üks vastas-mängija.

3. Kui 50% esialgsest vastas-mängijate arvust on mängu lõpe-tanud, jääb simultaani andma ainult üks ja nimelt see, kelle käigul vähe-neb vastasmängijate arv 50% peale.

4. Simultaani andja ei tohi iga üksikisiku käigu juures tarvitada rohkem mõtlemise aega kui 2 minutit. Teised reeglid samad, mis harilikult simultaanil.

1948./49.õppeaasta valikturniiril said A-gruppi üle 5,5 punkti saanud võistlejad. Nendeks olid Endel Pauts, kes sai 10 punkti, mis oli konkurentsilt rohkem kui Ants Lukasel, Avo Pruulil ja Helmut Ves-

kil. B-gruppi said Jaanus Veski-meister, Ülo Veski, Heino Nikkel ja Hugo Saksakulm. C-grupis olid Tervo Avilo, Heikki Känd, Ilmar Luht ja Eino Jõgi. A-grupi meistriks tuli Helmut Veski, B-grupi meist-riks Heino Nikkel ja C-grupi meist-riks Eino Jõgi.

Lisaks Simiste koolis toimunud võistlustele toimusid ka Muhu koolinoorte malevõistlused. 1948. aasta turniiril osalesid Ülo Vaino-mäe Hellamaalt, Aleksei Hobust-koppel Hellamaalt, Albert Vipp Simistest, Endel Pauts Simistest, Osvald Tamm Muhu Keskkoolist, Vambola Pärtel Simistest, Georgi Kipper Hellamaalt ja Artur Pajuniit Muhu Keskkoolist. Turniiri võitis Albert Vipp, kes kaotas vaid ühe partii Ülo Vainomäe vastu. Järgnes Osvald Tamm ja kolmandal kohal oli Artur Pajuniit. Simiste kooli võistkond sai kõige rohkem punk-te, kuid Muhu Keskkooli esindas vaid kaks võistlejat.

1949. aastal viidi turniir läbi 21.-23. märtsini Muhu Keskkooli, Hel-lamaa ja Liiva Mittetäieliku Kes-kkooli ruumides. Turniiri etteval-mistaja ja läbiviija oli Muhu Keskkooli Malesektsoon ja selle liikmed Nikolai Varb ja Eino Vaske. Koolid pidid saatma kaheliik-melised võistkonnad. Turniir viidi läbi individuaal-meeskondliku võistlusena, üheringilise turniiri süsteemis. Punktiarvestuses sai I koht 12 punkti, II koht 11 punkti jne. Esimesel mängupäeval oli ette nähtud mängida 3 vooru, teisel 5 ja

kolmandal 3 ning katkestatud par-tiid lõpetada, nagu on kirjas male-võistluse juhendis. Partiid pidid kestma kaks tundi. Põhjusteta tur-niiri katkestanud võistleja diskvali-fitseeriti kolmeks kuuks.

Nii et maletamise traditsioon elas sõja üle ja sai hoogu juurdegi. Oma roll oli selles kahtlemata Paul Ke-rese eeskujul. Simiste moodne, soe ja ruumikas koolimaja pakkus mängijatele häid võimalusi. Kooli-majas oli palju mõnusam külmadel talveõhtutel heas seltskonnas ja maletades aega viita kui kodus, kus tingimused ei vastanud sugugi veel 20. sajandile.

1960. aastatel mängisid endised koolipoisid malet ka oma töökaas-lastega ja koguni tööpostil. Oris-saare ja Muhu telefonikeskjaa-mades oli väljakutsete vahel pii-savalt vaba aega, mida sisustati malemänguga. Seal osalesid män-gudes Edmund Uisk, Oleg Naaber, Andrei Opp, Sulev Targem ja Albert Noor. Eelmises numbris avaldatud pildilt selgus, et kaasa löi ka provii-sor Udo Margna, kui ta Muhus elas.

Suur tänu Marika Raugile foto ja info eest pildilolijate kohta. Fotol on Marika vend Tõnu Naaber, postkontori ülem Edmund Uisk ja apteeker Udo Margna. Kolmanda mehe isik vajab veel tuvastamist. Kui kellelgi on kodus mõni enda treitud malenupp, siis oleksime väga tänulikud, kui see muuseumi-kogusse jõuaks.

Eda Maripuu

Maaleht jäädvustab Eestimaa elu

Kutsume teid kaasa lööma ette-võtmises, mille käigus soovime jäädvustada tänast Eestimaad läbi lugude ja maalide. Ootame selleks teie lugusid huvitavatest Eesti pai-kadest, inimestest, probleemidest, olukordadest, hetkedest ja sünd-mustest, mis kõnetavad meid – Eesti inimesi – nendel aegadel kõige ilmekamalt. Lisaks on kõik kunstni-kud oodatud neid inspireerivaid lugusid maalidel kujutama. Parimad lood ja maalid avaldame Maalehes, samuti jõuavad need järgmisel aastal suurtele näitustele Tallinnas ja mujal Eestis ning väärika raamatu kaante vahele.

Kui anname hinnangut millelegi erakordsele, siis kasutame kirjelda-miseks tihti just sõna "maaliline". Eesti elu ja inimesed on erakordsed. Suurejoonelise ja tavapärasest teistmoodi ettevõtmisega tahame kokku koguda põnevad lood meie

inimeste elust ning kõige tipuks saavad need lood maalideks, mis kestavad pikki põlvkondi. See on samaaegselt ka üks erakordne ja mitmekesine rännak meie juurte juurde.

Maaleht ootab kõikide lugusid kuni **märtsi lõpuni** ja et need kirjeldaksid võimalikult ehedalt praegust Eesti elu. Saadetavad lood võiksid selgitada, miks just see paik, sündmus, probleem või inimene vääriks tulevastele põl-vedele jäädvustamist. Hea, kui põhjendus mahuks 500-1000 tähemärgi sisse, mis on kuni pool lehekülge trükitud teksti. **Lood palume saata e-aadressile maal@maaleht.ee või postiaad-ressile Maaleht, Narva mnt 13, 10151 Tallinn**, märksõnaga **Jäädvustame Eesti**.

Kui soovite olla aga üks nendest, kes soovib sirvida meile laekunud

lugusid ja sealt maalimiseks ins-piratsiooni saada, siis palun andke endast **20. märtsiks 2016** märku e-aadressil maal@maaleht.ee

Selle ettevõtmise raames sündiv maal peaks valmima hiljemalt 31. oktoobriks 2016. Reprot teosest koos autori ja pildi kohta käivate rekvisiitidega ootame aadressile maal@maaleht.ee

Maalehe ajakirjanikud sõidavad mööda Eestit pidevalt ringi. Nendel sõitudel mõistame iga kord, kui omanäolised on Eesti erinevad paigad, lood ning inimesed, kui põnev on Eesti elu. Mõtleme süda-mega Eesti maa ja rahva peale!

Lisainfo saamiseks ja kõikide küsimuste korral palun kirjutada aadressile maal@maaleht.ee või helistada telefonile 661 3310 / 661 3300.

Andres Eilart
Maalehe peatoimetaja

Kanneldajate ansambel Uijee esinemas vabariigi aastapäeva kontsertaktusel.

Kalmer Saar

Muhu käsitöötoia tikandid on popid üle ilma, toonitas 23. veebruari Saarte Hääl. Sirje Tüüri tikitud rõivad ja mustrid on jõudnud Jaapanisse, Inglismaale, Saksamaale, isegi Havaiile.

Muhu Pagarid pälvis Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Liidu foorumil aasta parima startija nimetuse. Muhu leivameistritest on juttu Meie Maa 5. ja 8. veebruari numbrites.

Läheneb märtsiküüditamise aastapäev

Märtsikuu on kolmas kuu aastaringis, märtsikuuga algab kevad, märtsikuu on teatrikuu jne. Kuid märtsikuu lõpupoole oli ka kurvem sündmus: 25. märtsil 1949. aastal küüditati Venemaa avarustesse, Siberisse, kümneid tuhandeid süütuid inimesi. Ei läinud see lainetus mööda ka meie kodusaarest Muhust. Üle 30 pere liikme olid vägivaldselt sunnitud lahkuma oma kodudest, minema tundmatusse, see oli karm katsumus nendele inimestele. Osa inimeste teekond lõppes sõidul, teistel Siberis olles, kuid õnneks suuremal osal õnnestus aja möödudes tagasi tulla.

Sinnajääjate ja sealolijate mälestuseks korraldab represseeritute ühing Memento iga-aastaseid väljasõite Kudjapea kalmistule, kuhu on püstitatud mälestusmärk kõikidele tolle aja kannatuile, ja Jaagarahu sadamasse, kus toimus kodusaartelt lahkumine. Tänavu langeb Suur reede ja märtsiküüditamise kuupäev kokku. **Kui kellelgi tekib soov üritusest osa võtta, siis selleks on kontakttelefonid 523 4983 ja 452 8011.**

Arvestades pikki vahemaid Kuressaare ja Jaagarahu vahel, on osa Muhu rahvast teinud ettepaneku rajada mälestusmärk muhulastele, kes võtsid osa Vabadussõjast või II maailmasõjast või neile, kes langesid ohvriks peale sõda või kõigile kokku. Mida teie arvate? Isiklik arvamus - kõigile, nagu seda tehti paar aastat tagasi Hiiu maal. Sellest aga hiljem, järgmiste kuude Muhulase veergudel.

Rein Väli

Head metsaomanikud! Kõigil metsaomanikel on võimalus saada atesteeritud metsakonsulendilt kuni 15 tundi nõustamist aastast riigi kulul. Küsi lisainfot ja nõustamist MTÜ Saaremaa Metsaühingust! Tel. 5045 978 (üld) või 5305 9455; 5341 2480 (juhataste liikmed)

Metsandus:

Müüme 3-meetrist küttepuud, hind alates 16 eurot ruum, koos kojutoomisega.

Lõhutud küttepuud alates 28 eurot ruum koos kojutoomisega.

Eraldi saada kuivad kase, tamme ja saare halud.

Pakume kompleksiga küttepuude saagimis- ja lõhkumisteenust, hind 28 eur/h

Müüme sõelutud mulda, graniitkive, liiva ja killustikku.

Killustik Fr. 0 – 70 hind 5 eur/tonn

Sõelutud kruus Fr. 0 – 20 hind 3,50 eur/tonn

Pakume ka kopplaaduri teenust, erineva laiusega kaevekopad, planeerkopp, hüdrovasar, kahveltõstuk. Hind alates 28 eur/h

Metsakinnistu korrastamiseks võtke meiega ühendust ja koostame teile konkreetse pakumise.

Tel 50 97 679, Erkki

Vt www.muhuvarahaldus.ee

Muhu Lasteaed kuulutab välja konkursi 1,0 koormusega lasteaiaõpetaja ametikoha täitmiseks. Eeldatav tööleasumise aeg 1. aprill 2016. a. Konkureerimiseks palun esitada järgmised dokumendid: - avaldus

- CV

- haridust ja kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid

- motivatsioonikiri

- muud dokumendid, mida kandideerija oluliseks peab.

Dokumendid esitada **hiljemalt 15. märtsil 2016. a aadressil**

Muhu Lasteaed, Liiva küla, Muhu vald, Saare mk, 94701

SaareINFOabi
453 6363
Saaremaa oma infotelefon

FIE Irena Tarvis

* raamatupidamine

* finantsanalüüs

* majandusaasta aruannete koostamine

* maksundusala nõustamine.

Helista ja küsi julgesti

tel 5565 5942.

Suuremõisa lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmine

Keskkonnaministri 1. detsembri 2015. a käskkirjaga nr 1080 algatati Saare maakonnas Muhu vallas asuva Suuremõisa lahe maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmise menetlus kaitseala kaitsekorra muutmiseks ja kaitseala laiendamiseks. Kaitse-eeskirja muutmise menetlust viib läbi Keskkonnaamet.

Nimetatud eelnõu dokumentide avalik väljapanek toimus 28.1.2016 kuni 17.2.2016 Keskkonnaameti Kuressaare kontoris (Tallinna 22). Dokumentidega oli võimalik tutvuda ka Muhu Vallavalitsuses. Eelnõu materjalid on avalikustamise ajal allalaetavad Keskkonnaameti kodulehelt.

Kaitseala kaitse-eeskirja **eelnõu avalik arutelu toimub 9. märtsil kell 15** Muhu lasteaia saalis (Liiva küla), kus tutvustatakse laekunud ettepanekuid ja Keskkonnaameti vastuseid ettepanekutele.

Collester OÜ

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Piduristend

Heitgaaside mõõtmine

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Ehitusteenused

Ekskavaator-laaduri teenus

Uus JCB 4CX + erinevad kaevekopad

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agregaadid

Mulla, killustiku ja liiva müük

52 737 75 –

alan@collester.ee

Kohapeal valik Energizer, Centra (Exide) ja AD (Bosch) akusid, AD akudel hetkel 3a garantii.

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Noor lastega pere soovib osta talu Muhumaa!

Oleme rõõmsad kui annad võimalusest märku telefonil 512 9086 või e-posti aadressil tonis@hinnoaar.net

Neljapäeval, 17. märtsil kell 17

Hellamaa külakeskuses

Mööbli restaureerimise

õpituba

Juhendaja Regin Saksaakulm

Osalustasu 3€

Info ja registreerimine 5163773

Kinoõhtu Hellamaa külakeskuses

“Klassikokkutulek”

4. märtsil kl 19 ja

6. märtsil kl 17

pilet 4 eurot

NB! Alla 14-aastastele keelatud!

MEHEDKÖÖGIS

10. märtsil kell 19

Hellamaa külakeskuses

täpsem info www.muhu.ee

Armsad sõbrad ja kallid kunded! Nüüd on võimalik Liiva Konsumi II korrusel **Hety juuksurisalongis** lisaks juuksuriteenustele nautida ka erinevaid maniküriteenuseid. Töid teostab Keidy Jõgi. Aja saab broneerida telefonil: iluteenindaja Keidy 5647 5766, juuksur Hety 5670 5862. Olete oodatud!

Kirikuteated

EELK Muhi kogudus

Muhu Katariina koguduse jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 10 Muhu hooldekeskuses.

Ülestõusmispühade teenistused:

24. märts kl 10 Suure neljapäeva jumalateenistus armulauaga Muhu eakate hooldekeskuses.

25. märts kl 10 Suure reede jumalateenistus kirikus.

27. märts kl 10 Esimese ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga kirikus.

Koguduse hooldajaõpetaja Hannes Nelis, tel 529 1881 hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

20. märts Suure paastu I õigeusu pühapäev: kl 10 Vassiili Suure liturgia.

Rinsi Neitsi Maria Kaasani pühakuju kogudus

27. märts Suure paastu II pühapäev: kl 10 Vassiili Suure liturgia.

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

Tänuavaldus

Täna kogu südamest kõiki, kes Henn Vigla lahkumisel meile kaastunnet avaldasid ja teda hea sõnaga meenutasid.

Koidula Vigla lähedastega

Jürikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Arvet Kõrv	92 (28.4)
Manivald Äkke	89 (28.4)
Helja Sooäär	87 (18.4)
Leida Kesküla	87 (25.4)
Laine Ait	86 (19.4)
Manivald Piipuu	84 (16.4)
Aino Puu	82 (22.4)
Oodet Liblik	81 (26.4)
Lilja Keinast	80 (18.4)
Jüri Ling	75 (14.4)
Alar-Hiid Saat	75 (26.4)
Kaljo Randmets	70 (1.4)
Jüri Lepik	70 (20.4)

Igor Pallas	65 (19.4)
Heli Maisalu	60 (2.4)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Liiva Raamatukogus näitus

“Kooliõpetaja ja kirjanik Julius Oengo (J. Oro) 115 (16. märts 1901 – 25. (?) august 1941)”.

Loeng kasvuhoonete ja kasvuhoones kasvatamise teemal Hellamaa külakeskuses

laupäeval, 5. märtsil kell 9.30 – 16.00

Teemad:

• Kasvuhoone ettevalmistamine, erinevate köögiviljataimede kasvatamine kasvuhoones (4 tundi)

• Erinevad võimalused maitsetaimede kasvatamiseks (2 tundi)

Lektor **Tiina Paasik** Räpina Aianduskoolist.

Loengu osavõtutasu 5 eurot (sisaldab lõunasööki).

Kohapeal on võimalik osta ka Tiina Paasiku raamatut „Kasvuhoone A ja B”, hind 13 eurot.

Lisainfo ja eelregistreerimine tel 516 3773 (Tiina Jõgi), 5622 1922 (Annika Auväart).

Neljapäeviti Hellamaa külakeskuses kl 17 Näputöö neljapäevad, osalustasu 2 eurot

* Laome **kiviaedu**. Valmistame tammepuust **talusilte**. Tel 5299 096.

* Soovin OSTA **vanemat mootorratast**. Seisukord ja kompleksus ei ole oluline. Võib pakkuda ka ainult varuosasid. Tel. 513 9893.

* Pakume **puulõhkumiste** teenust halumasinaga, samas müüa **küttepuid**. Tel. 5340 8138 Rein

* Kiviaedade ladumine; Puude saagimine/lõhkumine; Võsalõikustööd; Erinevad abitööd. ehitus.666@mail.ee, tel 5863 4252.

Kevadine Jooga-festivali Elustiilipäev toimub 12. märtsil Tallinna Kultuurikatlas

Munafest
Muhu Muuseumis Koguva Toomal
26.03.2016 kell 12-14
Värvime mune, mängime munamänge
tutvustame kevadpühade kombeid.
Pilet 2€
www.wellfest.ee

Aprilli Muhulase materjalid on teretulnud 2. aprilli õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub üks kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 30 eurosent

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

7. veebruaril 55-aastane **Ülo Tammik**.

10. veebruaril 82-aastane **Bruno Soom**.

28. veebruaril 69-aastane **Eha Säde**.

Tunname kaasa omastele!

